

نکات عمده درباره مؤسسه تحقیقات زبانی ملی ژاپن

۱. هدف

مؤسسه تحقیقات زبان ملی برای هدایت پژوهش‌های علمی در زبان ژاپنی و فعالیت زبانی مردم ژاپن تأسیس شده است.

۲. علت تأسیس

مؤسسه تحقیقات زبان ملی، زیر نظر قانونی وزارت آموزش و پرورش، در دسامبر ۱۹۴۸ تأسیس شد. از اواخر قرن نوزدهم (عصر میجی Meiji)، نیاز به تجدّد در زبان مورد توجه جدی قرار گرفت و لازمه اجرای آموزش اجباری شمرده شد. پس از جنگ جهانی دوم، با تغییرات اجتماعی-اقتصادی پیرامنه، بررسی مجدد مسائل مربوط به زبان ضرورت یافت و آن، به نوبه خود، پژوهشی برای بازبینی داده‌ها را ایجاب می‌کرد که مؤسسه تحقیقات زبان ملی ژاپن نامزد گردآوری آنها شد.

۳. فعالیت‌های پژوهشی

مؤسسه، از بدو تأسیس، وظیفه خود دانست که در زمینه ککوگواکو Kokuogaku (زبان‌شناسی ژاپنی) پژوهش برنامه‌ریزی شده درباره روش‌ها را بسط و توسعه دهد و در این راه بر اقدامات زیر تأکید بیشتری داشته باشد:

(۱) سازمان‌دهی پژوهش میان‌رشته‌ای که تا آن روز، در عرصه علوم انسانی، دشوار

شمرده می‌شد؛

(۲) کاوش در روش‌های پژوهشی جامعه‌شناسی زبان؛

- (۳) رایانه‌ای کردن مطالعات کمی وسیع؛
(۴) مطالعات برنامه‌ریزی شده گویشی در سراسر کشور؛
(۵) مطالعات در زمینه پرورش کودکان در سن پیش‌دبستانی و دبستانی.
نتایج این پژوهش به صورت گزارش، مرجع، مقاله‌های پراکنده، گزارش‌های سالانه و هم‌چنین در کوکوگو نکان *Kokugo Nenkan* (سالنامه زبان ژاپنی) منتشر شد.
ما عرصه پژوهش خود را با اقداماتی به شرح زیر وسعت بخشیدیم:
(۱) تأسیس مرکز آموزش زبان ژاپنی به عنوان زبان دوم؛
(۲) پژوهش برای تألیف فرهنگ رسمی زبان ژاپنی؛
(۳) اطلاع‌پردازی و داده‌پردازی.

۴. کارهای ساختمانی

مرکز مؤسسه	
محل	3-9-14, Nisigaoka, Kita-ku Tokyo, 115(JAPAN)
مساحت	۱۰,۰۳۰ مترمربع
هزینه سالانه	
بودجه سال مالی ۱۹۹۶	۹۷۲,۹۶۴,۰۰۰ یین
هزینه پرسنلی	۵۷۷,۳۹۸,۰۰۰ یین
هزینه عملیاتی	۳۹۵,۵۶۶,۰۰۰ یین
	(۱۲۵ یین = ۱ دلار؛ یین = حدود ۶۴ ریال)

۵. سازمان

عده کل کارکنان ۶۷ نفر شامل مدیر، ۱۵ کارمند حوزه مدیریت، ۵۱ پژوهشگر.
مؤسسه متشکل است از ۷ گروه پژوهشی (منقسم به ۱۸ واحد) و یک بخش اداری و مالی. گروه‌ها، واحدها و مضمون پژوهش جاری آنها به شرح زیر است:

بخش اداری و مالی

امور اداری

برنامه‌ریزی بودجه و امور مالی

گروه مطالعه دستگاه‌های زبانی

واحد پژوهشی شماره ۱ (دستور زبان)

ساخت نحوی زبان رایج امروزی

واحد پژوهشی شماره ۲ (واژه‌شناسی)

مطالعه واژگان تلویزیونی

واحد پژوهشی شماره ۳ (نظام‌های نوشتاری)

پژوهش نظام نوشتاری معاصر

گروه مطالعه رفتار زبانی

واحد پژوهشی شماره ۱ (جامعه‌شناسی زبان)

کاربرد زبان محاوره

واحد پژوهشی شماره ۲ (مطالعه تجربی نظام‌آوایی نوشتاری)

روان‌شناسی خواندن

بنواچ‌شناسی (فونتیک) تجربی

گروه مطالعه تغییرات زبانی

واحد پژوهشی شماره ۱ (گویش‌شناسی)

گردآوری اطلس دستوری گویش‌های ژاپنی

تغییر الگوهای توزیع جغرافیایی گویش‌ها

واحد پژوهشی شماره ۲ (زبان عصر میجی)

مطالعه واژه‌سازی در زمینه اصطلاحات علوم تجربی

مطالعه تاریخی واژه‌های به‌کاررفته در ترجمه‌های جدید به‌زبان ژاپنی

گروه آموزش زبان

واحد پژوهشی شماره ۱ (تکامل آموزش زبان)

مطالعه یادگیری نظام نوشتاری

مطالعه مهارت ارتباط کلامی

گروه جهت‌گیری بر پایه داده‌ها

واحد پژوهشی شماره ۱ (کاربرد داده‌ها)

مطالعه کاربرد داده‌ها

ذخیره‌سازی و بازیافت داده‌های مقاله‌های روزنامه

- واحد پژوهشی شماره ۲ (زمینه داده‌ای برای پژوهش زبان شناختی)
مطالعه زمینه داده‌ای در زمینه جامعه‌شناسی زبان
پژوهش در گویش‌شناسی بسامدی و کمک رایانه به آن
واحد توسعه نرم‌افزاری برای داده‌های زبانی
ذخیره‌سازی و بازیافت مواد
واحد پژوهش در زمینه فرهنگ زبان ژاپنی
گردآوری واژه‌نامه‌های بسامدی برای فرهنگ زبان ژاپنی
مرکز آموزش زبان ژاپنی به عنوان زبان دوم
واحد پژوهشی شماره ۱ (زبان‌شناسی تطبیقی درونی زبانی)
مطالعه تطبیقی صوری (ساختی)
مطالعه ساخت گویش‌های ژاپنی
واحد پژوهشی شماره ۲ (مطالعه تطبیقی زبان‌های ژاپنی و انگلیسی)
مطالعه تطبیقی برون زبانی
پژوهش در زبان ژاپنی ساده شده
واحد پژوهشی شماره ۳ (مطالعه تطبیقی زبان ژاپنی و زبان تای/هندوچین)
مطالعه تطبیقی زبان متداول محاوره‌ای
واحد پژوهشی شماره ۴ (مطالعه تطبیقی زبان‌های ژاپنی و کره‌ای)
صرف تطبیقی و ارائه نکات دستوری
گروه خدمات خارجی
واحد رشد معلم
مطالعات پایه‌ای درباره استراتژی مربوط به متعلمان و معلمان
شبکه‌های رشد معلم
واحد رشد مواد آموزشی برای زبان
ایجاد داده‌های واژگانی پایه
تولید سلسله نوارهای ویدیویی آموزشی.
برای آشنایی با انواع فعالیت تحقیقاتی مؤسسه زبان ملی ژاپن در شاخه‌های گوناگون
زبان، برخی از عناوین مطالعاتی آن مؤسسه ذکر می‌شود: پژوهش در واژگان روزنامه‌های

زنان؛ روزنامه و کودکان دبستانی، آنان با روزنامه چه می‌کنند و چگونه آن را می‌فهمند؛ توانایی زبانی کودکان در سال‌های اول و دوم دبستان؛ جوانان و رسانه‌های ارتباط جمعی؛ پژوهش روان‌شناختی- اجتماعی در تعبیرهای مؤدبانه ژاپنی؛ پژوهش در الگوهای جمله در زبان محاوره ژاپنی؛ به سوی متحدالشکل کردن کاربرد زبان معیار، پژوهش از سه نسل در هوکایدو؛ مطالعاتی در زبان‌شناسی رایانه‌ای؛ مطالعه در لغات خویشاوند گویش‌های ژاپنی از دیدگاه جامعه‌شناسی زبان؛ مطالعه اصطلاحات تخصصی: مشکلات مربوط به واژگان فنی؛ اطلس دستور گویش‌های ژاپنی.

ناهید حجازی



کتاب و مجله

عیسی، لوط، محمد (ص)، موسی، نوح، یعقوب، یوسف و یونس، علیهم‌السلام. مفصل‌ترین فصل‌ها به سلیمان، عیسی، محمد (ص)، و موسی، علیهم‌السلام اختصاص یافته است. در پایان کتاب فهرست آیات و احادیث، فهرست راهنمای مطالب و فهرست منابع آمده و فهرست‌های ضروری سه‌گانه (کسان، کتاب‌ها و جای‌ها) در آن نیست.

تألیف این کتاب را گامی در راه نشان دادن تأثیر نظرگیر قرآن و حدیث در ادب فارسی می‌توان شمرد. لیکن، هنوز، جای تحقیقی علمی و تحلیلی در این زمینه که جهات عمده موضوع - مسائلی نظیر مقاصد و انواع استشهاد و رابطه آنها با مشرب مؤلف و هم‌چنین میزان تقید مؤلف به اعتبار و وثوق احادیث - در آن بررسی شده باشد خالی است.

م. ذ.

تاریخ نسخه‌پردازی و تصحیح انتقادی نسخه‌های خطی، نجیب مایل هروی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی - کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، تهران

پرتوهایی از قرآن و حدیث در ادب فارسی، محمد رضا راشد محصل، انتشارات آستان قدس رضوی، مشهد ۱۳۸۰، ۴۵۴ صفحه.

مؤلف، در پیش‌گفتار، از سرعت روند اندیشه‌گریزی و سپردن کار انسان به ماشین انتقاد و توجه به فرهنگ اصیل پیشینیان را توصیه کرده و اظهار داشته که این کتاب را به منظور رفع نیاز دانشجویان زبان و ادب فارسی (درس تأثیر قرآن و حدیث در ادب فارسی) فراهم آورده است.

کتاب با فصل‌هایی با مضامین زیر آغاز شده است: لزوم آشنایی با قرآن، وجوه گوناگون استشهاد (ارسال المثل، اشاره، اقتباس، ترجمه، تضمین، تلمیح)، تأکید بر قرینه یا لفظ کلیدی، هدف‌های معنایی و انگیزشی، تقسیم‌بندی نسبی مضمون‌های قرآنی از نظر جاذبه‌های کاربردی.

سپس گفتاری با عنوان «آفرینش، نمایش قدرت پروردگار»، در صدر متن اصلی قرار می‌گیرد. آن‌گاه کاربرد مضامین آیات و قصص مربوط به هریک از پیامبران در فصلی به نام آن پیامبر بررسی می‌شود. این فصول به ترتیب حروف الفبا به شرح زیر مرتب شده‌اند: آدم، ابراهیم، ادریس، الیاس، ایوب، جرجیس، خضر، داوود، سلیمان، صالح،

۱۳۸۰، ۶۷۲ صفحه.

ملاحظه نمونه‌های بسیاری از انجامه‌ها و هدیه‌نامه‌ها، نمونه‌های تصحیح متن، نمونه‌های ارزنده‌ای از ویژگی‌های رسم‌الخط و گونه‌های زبانی در هر دوره و هم‌چنین ذکر و معرفی بسیاری از کتابخانه‌ها و مجموعه‌های مهم، مؤلفان، کاتبان و نسخه‌پردازان، متون فارسی و عربی و نیز نام و نشان بسیاری نسخه‌های خطی و نقد و ارزشیابی آنها در اثنای کتاب بر فواید حاصل از این اثر بکر و ارزشمند بسی افزوده است.

م. ذ.

فرهنگ آوایی فارسی، گیتی دیهیم، فرهنگ معاصر، تهران، تابستان ۱۳۷۹، ۳۵۵ صفحه.

در پیش‌گفتار این کتاب آمده است که تدوین این فرهنگ ملهم از کتابی است که آندره مارتینه و هانریت والتر، دو زبان‌شناس فرانسوی، در ۱۹۷۳ به نام فرهنگ تلفظ واقعی زبان فرانسه منتشر کردند. این دو زبان‌شناس دیدگاه جدیدی درباره‌ی ضبط تلفظ در فرهنگ‌ها مطرح کرده‌اند که بر اساس آن یک واژه ممکن است، بر حسب گویندگان آن، چند تلفظ داشته باشد و فرهنگ‌نویس نباید تلفظ شخصی خود را ملاک ضبط واژگان قرار دهد بلکه باید اختلاف‌های تلفظی افرادی را که تلفظشان «معیار» شناخته شده است در نظر بگیرد.

آنچه در این کتاب آمده است تلفظ تهرانی و، در واقع، تلفظ امروزی واژه‌های زبان فارسی است. مؤلف، در مقدمه، روش جمع‌آوری اطلاعات و تدوین کتاب را به دقت شرح داده و، با بررسی گرایش‌های آوایی و واجی زبان فارسی، شیوه‌ی آوانگاری واژگان را مشخص کرده است.

این کتاب تازه‌ترین اثری است که از محقق و نسخه‌شناس ارجمند نجیب مایل‌هروی منتشر شده است. مؤلف، در پیش‌گفتاری کوتاه، به ارزش کتاب در حوزه تمدن اسلامی و نیز توجه به کتاب‌آرایی و نسخه‌پردازی در طبع تاریخ اشاره کرده، سپس، وارد متن کتاب شده و آن را به دو بخش عمده تقسیم کرده است:

بخش نخست (کلیات نسخه‌شناسی) با سرفصل‌های نسخه خطی و گونه‌ها و انواع آن، کانون‌های نسخه‌نویسی، ساختار نسخه‌های خطی، کاتب و تصرفات متذوقانه و لغزش‌ها، ابزار و مصطلحات نسخه‌شناسی، جایگاه رسم‌الخط در نسخه‌شناسی و گونه‌های زبان در نسخه‌های خطی؛

بخش دوم (تصحیح نسخه‌های خطی) با سرفصل‌های مراحل نسخه‌شناسی، نسخه‌شناسی منظومه‌ها و دیوان‌ها، نسخه‌جویی و نسخه‌یابی، تاریخ تصحیح نسخ خطی و اهمیت و ضرورت آن، آموخته‌ها و آموخته‌های مصحح، مراحل و روش‌های تصحیح نسخ خطی و سازواره نسخه بدل‌ها. این بخش، در حقیقت، ویرایش دیگری است از نقد و تصحیح متون (مشهد ۱۳۶۹) از همین مؤلف.

در لابه‌لای کتاب، به‌ویژه در آخرین فصل، ده‌ها تصویر از نسخه‌های خطی به مناسبت دیده می‌شود و، در پایان، یادداشت‌ها و ارجاعات، مشخصات گزیده‌ی مآخذ، فهرست مفاهیم و اصطلاحات و فهرست کتاب‌ها و رساله‌ها آمده و متأسفانه جای دو فهرست ضروری نام کسان و جای‌ها در آن تهی مانده است.

بهشتی، نظارت و سرپرستی بر فعالیت پژوهشی و تدوین کتاب را به عهده داشته است. تألیف فرهنگ آوایی فارسی را کاری تازه و گامی ارزشمند در نوع خود باید شمرد.

۲۰۴

واژگان زبان فارسی، محسن ابوالقاسمی، مؤسسه فرهنگی گلچین ادب، تهران ۱۳۷۸، ۱۹۸ صفحه.

در یادداشت آغازین کتاب، واژگان چنین تعریف شده است: «بر مجموعه واژه‌های یک زبان و مجموعه واژه‌هایی که یک شخص و یا یک گروه از مردم و یا اهل حرفه‌ای یا علمی به کار می‌برند اطلاق می‌شود». در ادامه یادداشت، آمده است:

در این کتاب، واژگان زبان فارسی دری [درست‌تر: زبان‌های ایرانی] در دوره‌های سه‌گانه تاریخ آن بررسی شده است:

۱. عصر باستان از ۱۰۰۰ پیش از میلاد تا ۳۳۱ پیش از میلاد؛
۲. عصر میانه از ۳۳۱ پیش از میلاد تا ۸۶۷ میلادی برابر با ۲۵۴ هـ.ق؛
۳. عصر نو از ۲۵۴ هـ.ق تا کنون.

نویسنده تاریخ زبان فارسی را در عصر نو از نظر واژگان در سه دوره بررسی کرده است: دوره اول، از آغاز اسلام تا مغول؛ دوره دوم، از مغول تا قاجار؛ دوره سوم، از قاجار تا کنون. در هر دوره، ضمن شرح برخی ویژگی‌های واژگان، نمونه‌های متعددی از واژه‌های رایج آمده است.

نمونه‌هایی از واژه‌های رایج در دوره اول عبارت‌اند از: واژه‌های دینی دخیل از عربی مانند خمس، قبله، رمضان، کافر، لعنت. برخی دیگر از واژه‌های عربی و معادل فارسی آنها با هم رواج داشته‌اند، مانند ظلم (ستم)، معمور (آبادان)،

در این کار پژوهشی، نخست هفده نفر از استادان دانشگاه‌های تهران انتخاب شده‌اند که گروه پاسخگو به نظرخواهی درباره تلفظ واژگان تشکیل داده‌اند. در انتخاب این افراد، علاوه بر تحصیلات علمی و وجهه اجتماعی، تهرانی‌الاصل بودن و داشتن پدر و مادر تهرانی لحاظ شده است. برای استخراج واژگان چندتلفظی، فرهنگ فارسی معین، با مقایسه آن با لغت‌نامه دهخدا، مرجع اصلی اختیار و، ضمناً، از فرهنگ فارسی-فرانسۀ ژیلبر لازار، فرهنگ فارسی امروز، فرهنگ عمید و دایرة‌المعارف فارسی مصاحب برای تکمیل مواد استفاده شده است.

این فرهنگ شامل آوانگاری حدود شش‌هزار واژه است که در مقابل هر واژه، به ترتیب، مقوله دستوری و تلفظ، با ذکر آمار تلفظ‌کنندگان، آمده است. مدخل‌ها به ترتیب الفبایی مرتب شده‌اند و برای بسیاری از آنها، واژه‌های هم‌خانواده‌ای، که تلفظ آنها در سطوح زبانی تفاوت دارد، ذکر شده است. آوانگاری واژگان در این کتاب «واجی-آوایی» است. واژه‌هایی که تلفظ‌های نوشتاری و گفتاری آنها تفاوت دارد، مثل «معهده» (نوشتاری: me:de، گفتاری: me'de) نیز در این فرهنگ درج شده است.

در پایان مقدمه، گرایش‌های آوایی و واجی زبان فارسی به تفصیل بررسی شده است. سپس نحوه انتخاب مقوله دستوری واژه‌ها گزارش و تعریف مقولات دستوری به قلم مهدی ضرغامیان، یکی از پژوهشگران این فرهنگ، افزوده شده است.

این فرهنگ حاصل حدود هشت سال کار گروهی است و مؤلف، با حمایت دانشگاه شهید

جنگ، فرهنگستان ایران، فرهنگستان زبان ایران، مرکز نشر دانشگاهی، فرهنگستان زبان و ادب فارسی و مانند آنها) آمده است.

مفصل‌ترین و مهم‌ترین بخش کتاب بررسی واژگان فارسی در دوره سوم است که خود به دو مرحله تقسیم شده است: مرحله نخست از ۱۱۹۳ تا ۱۳۴۰ق (۱۳۰۰ش): مرحله دوم از ۱۳۰۰ش تاکنون. در مرحله نخست، به دنبال برقراری روابط گسترده ایران با کشورهای اروپایی و امریکایی، واژه‌های بسیاری از زبان‌های انگلیسی (پارلمند = پارلمان، مستر = آقا، نیوٹ پیپر = روزنامه)، روسی (گورناتور = حاکم، صالادات = سرباز، ذاکون = قانون) و فرانسه (شَمندُفر = راه‌آهن، استاسیون = ایستگاه، مسیو، ژنرال) در زبان فارسی رواج یافتند. هم‌چنین، پس از تأسیس دارالفنون در ۱۲۶۷، بسیاری از واژه‌های علمی از زبان‌های فرانسه (اسید سولفوریک، پلاتین، سولفات سولفور) لاتینی (اسیدوم، نیتریکوم، امونیوم) و یونانی (کالوف = آهن، اوکروس = سرکه) به زبان فارسی راه یافتند.

این کتاب به لحاظ مرور کلی بر واژگان رایج فارسی طی اعصار، به‌ویژه دوره معاصر، و شرح ویژگی‌های هر عصر و دوره و ذکر مهم‌ترین واژگان رایج هر دوره ارزشمند و محققان را راه‌گشاست.

ا.خ.

پیمان (فصلنامه فرهنگی)، سال اول، شماره ۹ و ۱۰، پاییز و زمستان ۱۳۷۸، تاریخ انتشار بهار ۱۳۷۹، ۱۵۲ + ۹ صفحه.
پیمان فصلنامه‌ای فرهنگی است که به مدیریت دکتر

عمل (کار)، بحر (دریا)، خصم (دشمن). در این دوره، غیر از زبان عربی، واژه‌هایی نیز از زبان‌های دیگر مثل یونانی (اسطرلاب، اکسیر، افیون، اقلیم)، سریانی (خالوما = نام دارو؛ فاشرا = نوعی رستنی)، سنسکریت (پانید = قند سفید؛ ساج = نام درختی) و ترکی (آقجه = سکه زر؛ آلاق = پیک؛ سُباشی = سپهسالار) به زبان فارسی راه یافتند. هم‌چنین، در قرون نخستین اسلامی، واژه‌های بسیاری از زبان فارسی دری به عربی وارد شدند که هنوز هم در آن زبان رواج دارند. از آن جمله: کهربا، برنامج، وزیر، مهرجان، جند، خندق، استاذ، میدان.

در دوره دوم، غیر از عربی و ترکی، واژه‌هایی مغولی (آقا، اردو، بهادر، جرگه، چریک، یاسا) نیز در زبان فارسی رواج یافتند. اصطلاحات اداری در این دوره، فارسی، عربی، ترکی و مغولی و برخی هم ترکیبی از زبان‌های فارسی و عربی (تحویل‌دار)، فارسی و ترکی (پنجاه‌باشی = فرمانده پنجاه نفر)، فارسی و مغولی (ایلچی‌گری)، عربی و ترکی (کلمه‌چی = مترجم) بود. در دوره صفویان که ایرانیان با اروپاییان رابطه برقرار کردند، واژه‌هایی از زبان‌های اروپایی، مانند پرتغالی (صولداد = تفنگچی، فیطور = وکیل‌الدوله، قیشکال = سردار فوج) و فرانسه (دیریکتور = مدیر، قونسل = کنسول)، به زبان فارسی راه یافتند.

در بررسی واژه‌های فارسی در این مرحله، تاریخچه کار واژه‌گزینی افراد، گروه‌ها و انجمن‌ها (استادان دارالمعلمین عالی، انجمن زبان، انجمن بررسی واژه‌های پزشکی و مانند آنها) و سازمان‌های دولتی (انجمن واژه‌گزینی وزارت

در بخش نامداران فرهنگ ارمنی، دو مقاله «گریگور نارکاتسی» (سارو بابومیان) و «گریگور نارکاتسی از دیدگاه روان‌شناسی بر اساس سوگنامه نارک» (مسروپ بالایان) مندرج است که طی آنها ادیب و عارف ارمنی قرن دهم میلادی معرفی شده است.

در بخش چهره‌ها، مقاله‌ای در شرح احوال و آثار پروفسور نیکلا آدونتز (۱۸۷۱-۱۹۴۲)، ایران‌شناس ارمنی، که در پرتو تحقیقات و تألیفات خود در زمینه بیژانس‌شناسی شهرت جهانی دارد، درج شده است. این مقاله آمیخته‌ای است از ترجمه شرح حال آدونتز از دایرةالمعارف ارمنستان شوروی و برخی یافته‌های روبرت واهانیان، گردآورنده مقاله، که ظاهراً با نیکلا آدونتز نسبت خویشاوندی دور نیز دارد. نیکلا آدونتز از فارغ‌التحصیلان ممتاز دانشکده زبان‌های شرقی دانشگاه سن‌پترزبورگ در زمینه پژوهش‌های تاریخی بود. از وی هشتاد اثر معتبر علمی به زبان‌های روسی، ارمنی و فرانسه به یادگار مانده است. از آثار پرارزش او به زبان روسی است: ارمنستان در عصر یوستینیانوس (۱۹۰۸) (مهم‌ترین دستاورد قرن بیستم در زمینه ارمنی‌شناسی) و دیونیسوس تراکیایی و مفسران ارمنی (۱۹۱۶) که اعتبار علمی و اعطای عنوان پروفسوری برای نویسنده به ارمغان داشته است. علاوه بر مقالات آدونتز در ریشه‌یابی اصل و نسب خاندان‌های نامی ارمنستان نظیر خاندان باگراتونی، آثاری درباره ایران‌شناسی، مانند «مادها» به زبان روسی و «سرزمین و اقوام ساتراپ‌نشین‌های سیزدهم و هجدهم ایران» به زبان فرانسه به جا مانده است. مقاله دوم بخش چهره‌ها در گرامی داشت یاد

لون داویدیان، نماینده جامعه آرامنه تهران در مجلس شورای اسلامی، باهدف بررسی مشترکات فرهنگی ایران و ارمنستان منتشر می‌شود.

انتشار شماره ۹ و ۱۰ این مجله، تجدید مطلعی پس از طی دوره فترت در روند نشر آن بوده است. در آغاز آن، بر خلاف عرف، سه نوشته ذیل عنوان بخش سرمقاله درج شده است. اولین سرمقاله به تاریخچه اجمالی روابط دو کشور اختصاص دارد و، در آن، از کم‌کوشی ارمنیان در تألیف آثاری درباره فرهنگ ارمنی برای شناساندن بزرگان فرهنگ و ادب ارمنی به ایرانیان انتقاد و توجه به زبان ارمنی و مبادله زبانی ارمنی و فارسی و بررسی متون کهن ارمنی برای دستیابی به ناشناخته‌های تاریخ و فرهنگ ایران سودمند شمرده شده است. در دومین سرمقاله، به مناسبت درگذشت گارگین اول (۱۹۳۲-۱۹۹۹)، پیشوای دینی ارمنیان جهان، شرح مختصر زندگی و فعالیت‌های او آمده است. وی از جمله حامیان جامعه آرامنه لبنان در جریان جنگ‌های داخلی آن کشور (۱۹۷۶-۱۹۷۷) بوده است. از جمله اقدامات فرهنگی او احداث بنای کتابخانه و موزه آنتیلیاس است. سومین سرمقاله به خبر درگذشت خلیفه ارمنیان حوزه تهران، اسقف اعظم آرتاک مانوکیان (۱۹۳۱-۱۹۹۹) اختصاص دارد.

عناوین مقاله‌های این شماره به شرح زیر است: «ایرانیان در تبت» (بی. ای. کولس، ترجمه محسن جعفری‌مذهب)، «کوچ ناگزیر ارمنیان» (ادموند هرزیگ، ترجمه شکوه‌السادات اعرابی هاشمی) و «مینیاتورهای ایرانی سده هفدهم مکتب اصفهان در مجموعه‌های ایروان» (رایا امیربگیان، ترجمه هرمیک آقاکیان).

بخش ادبیات این شماره به معرفی اوتیک ایسهاکیان و هاکوب کارانپتس، دو نویسنده نامدار ارمنی، و ترجمه برخی از آثار آنان اختصاص دارد. پس از بخش ادبیات، عناوین مطالب شماره‌های ۲۶ تا ۳۴ نشریه خاورشناسی ایران‌نامه درج شده است. این نشریه به صاحب امتیازی و سردبیری گارنیک آساطوریان از سال ۱۳۷۲ به زبان ارمنی در ایروان منتشر می‌شود. در آخر مجله، خلاصه و ترجمه انگلیسی برخی از سرمقالات و مقالات آمده است. ث. پ.

نامۀ انجمن (فصلنامه انجمن آثار و مفاخر فرهنگی)، سال اول، شماره اول، بهار ۱۳۸۰، ۱۹۹ + ۸ صفحه.

اولین شماره فصلنامه نامۀ انجمن به نفع انجمن آثار و مفاخر فرهنگی منتشر گردید. مدیر مسئول مجله دکتر محمدرضا نصیری و سردبیر آن دکتر توفیق ه. سبحانی است. اعضای هیئت تحریریه آن به ریاست دکتر مهدی محقق (استاد دانشگاه، عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی و رئیس انجمن آثار و مفاخر فرهنگی) عبارت‌اند از: سید عبدالله انوار، سید محمد دبیرسیاقی، علی رواقی، علی فاضل، محمدرضا نصیری، عبدالحسین نوایی، توفیق ه. سبحانی.

مجله حاوی بخش‌های زیر است: سرمقاله، مقاله، کتاب‌شناسی، گزارش، بزرگ‌داشت‌ها، اخبار، یادبود و تازه‌های کتاب.

از جمله مقاله‌های این شماره است: «شاهنامه را چگونه باید خواند» (دکتر علی رواقی)، «سرنوشت زبان بازگوی سرنوشت ملت است»

کارن پیه (۱۸۷۶-۱۹۳۵)، بانوی خیر دانمارکی، مادر کودکان بی‌سرپرست ارمنی و نماینده جامعه ملل، نوشته شده است. کارن پیه از دوره دانشجویی، پس از کشتار ارمنیان ترکیه (۱۸۹۵-۱۸۹۶)، زندگی خویش را تا زمان مرگ وقف ستمدیدگان ارمنی کرد. از جمله فعالیت‌های او حمایت از مؤسسه یوهانس لپیوس اورفه در تأمین سرپناهی برای سیصد کودک یتیم بود. عشق و علاقه این بانوی خیرخواه او را به یادگیری زبان ارمنی و لهجه محلی ارمنیان اورفه هدایت کرد. وی در آزادسازی بازماندگان کشتار ارامنه، با بهره‌گیری از امکانات خود به عنوان نماینده رسمی جامعه ملل، پایگاه‌هایی در نواحی مرزی سوریه دایر و بدین طریق، در سال ۱۹۲۸، دو هزار تن از مددجویان ارمنی را از اسارت آزاد کرد. در سال ۱۹۲۸، اسقف آرتاوازد، پیشوای ارمنیان حلب، مراسم بزرگ‌داشتی به پاس قدردانی از خدمات این بانوی ایثارگر برگزار کرد. کارن پیه، طبق وصیت‌نامه‌اش، در قبرستان شیخ مقصود ارمنیان در حلب به خاک سپرده شد. در سال ۱۹۴۷، دبیرستانی نوساز به نام کارن پیه در محله «میدان» شهر حلب به دست اسقف زاره، پیشوای وقت آن شهر، افتتاح گردید. عناوین مقالات بخش آثار تاریخی به شرح زیر است: «کلیسای استپانوس قدیس» (ایرج افشار سیستانی) و «کتاب‌شناسی هنر و معماری ارمنیان به زبان فارسی» (مرجان کشاورزی). در بخش معرفی و نقد کتاب، کتاب‌های صدسال شعر ارمنی تألیف احمد نوری‌زاده؛ ارمنیان گیلان نوشته علی فروحی و فرامرز طالبی و دعا برای آرمن نوشته ابراهیم یونسی معرفی شده‌اند.

کالیفرنیا درج شده است. گزارش‌های این شماره مجله به شرح برگزاری کنگره بین‌المللی مجدالدین فیروزآبادی در شیراز و فیروزآباد و نخستین کنگره فلسفه در جهان معاصر (بغداد، ۱۲-۱۴ بهمن ۱۳۷۸) اختصاص دارد. در بخش یادى از درگذشتگان، از شادروانان دکتر نورالله کسایی، دکتر یحیی ماهیار نوایی، پروفیسور موریو اونو، ایران‌شناس ژاپنی، یاد شده است. در بخش تازه‌های کتاب، ۱۸ اثر تاریخی و ادبی که انجمن آثار و مفاخر فرهنگی منتشر کرده معرفی و فهرستی از آثار در دست چاپ انجمن نیز عرضه شده است. ث. پ.

(دکتر محمدجان شکوری بخارایی)، «زندان‌نای در غزنین است» (دکتر توفیق ه. سبحانی)، «مروری در تاریخ ریاضیات در زمان ابوالوفای بوزجانی» (دکتر مهدی محقق)، «وصفی از کاخ‌های صاحبقرانیه» (دکتر سید محمد دبیرسیاقی)، «ایران و آسیای میانه به روایت منابع چینی سده‌های سیزده تا هفده» (دکتر هاشم رجب‌زاده)، «غوغا بوَد دو پادشه از هر ولایتی» (دکتر محمدرضا نصیری) در معرفی سندی تاریخی متعلق به دوره سلطنت ابوسعید گورکانی (نیمه دوم قرن نهم هجری). در بخش کتاب‌شناسی، ترجمه فارسی اثری به زبان انگلیسی در معرفی چهل و دو کتاب مهم به زبان فارسی در حوزه پزشکی محفوظ در دانشگاه

مقاله

عین‌القضات همدانی، شیخ محمود شبستری، حسام‌الدین چلبی و شمس‌الدین احمد افلاکی استناد می‌جوید. وی، در باب جهان‌نگری عرفانی، از آراء فلاسفه و متفکرانی چون افلاطون، هگل، رنه گنون، اریک فروم، ژول لوبل، چارلز چادویک، اومبرتو اکو و عده‌ای از محققان ایرانی الهام می‌گیرد و به آنان ارجاع می‌دهد ضمن آن‌که از توسل به اشعار مولانا در مثنوی و غزلیات شمس غافل نمی‌ماند.

در بخش آخر مقاله، با عنوان «تعریف و مفهوم رمز»، با اشاره به یکی از غزلیات دیوان شمس، زبان شاعر را این‌گونه توصیف می‌کند که در شعر مولانا، کلمات در معانی متداول و موضوع له خود به کار نرفته‌اند و خود مولانا تصرف در مدلول کلمات، یعنی به کار بردن

مشتاق‌مهر، رحمان، «بررسی پیوند میان بینش عرفانی و بیان رمزی بر مبنای آثار مولانا»، *نامه فرهنگستان علوم*، شماره ۱۶، ۱۳۷۹، ص ۱۰۹-۱۲۸.

مؤلف با هدف بیان پیوند میان نوع جهان‌بینی و ماهیت تجارب عارف هنرمند با زبان و بیان رمزی او، با استناد به اشعار مولانا، به اثبات دو فرضیه زیر می‌پردازد:

۱. بیان رمزی مبتنی بر بینش رمزی است و نگرش عرفانی به جهان هستی نگرشی رمزی است.

۲. بیان رمزی با ماهیت تجارب عرفانی پیوندی ناگسستگی دارد.

نویسنده، در تحلیل مطالب و اثبات ادعای خویش، به آراء عارفانی چون ابوحماد غزالی،